

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : สุขภาวะของผู้ป่วยหลังจากเกิดโรคหลอดเลือดสมองในภาคเหนือ

ผู้วิจัย : รัตนา จันทร์แจ่ม (พบ.), ธนยศ มูลละ (พบ.), ฤทธิวิธ อินทจักร (พย.บ.),
ศรียรรณา วงศ์เจริญ (พย.บ.)

หน่วยงาน : โรงพยาบาลประสาทเชียงใหม่

บทนำและวัตถุประสงค์ การวิจัยเรื่องสุขภาวะของผู้ป่วยหลังจากเกิดโรคหลอดเลือดสมองครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยการติดตามผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองซึ่งเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลภาครัฐเขต ภาคเหนือของประเทศไทย ตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2553 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2555 จำนวน 215 ราย เพื่อศึกษาสุขภาวะของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่สามารถอ่านออก เขียน ได้ ในประเด็นของอาการปวด อาการวิตกกังวล อาการซึมเศร้า ภาวะสมองเสื่อมและคุณภาพชีวิตหลังเกิดโรคหลอดเลือดสมองโดยใช้มาตรวัดความเจ็บปวด แบบคัดกรองปัญหาอาการวิตกกังวลและอาการซึมเศร้าHADSฉบับภาษาไทย แบบทดสอบสมรรถภาพสมองMMSEฉบับของไทย แบบทดสอบความรุนแรงของสมองเสื่อมClinical Dementia Rating แบบทดสอบ Clock Drawing Test และแบบประเมินคุณภาพชีวิตฉบับ WHOQOL-BREF-THAI

ผลการศึกษา พบมีผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองเข้าร่วมการวิจัยจำนวน 215 ราย อายุเฉลี่ย 62.5 ± 12.3 ปี เพศชายร้อยละ 54.4 เพศหญิงร้อยละ 45.6 โดยพบว่าผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมีอาการปวดร่วมด้วยร้อยละ 44.2 ระดับอาการปวดเฉลี่ย 4 ± 2 คะแนน พบอาการปวดที่แขนและต้นขามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 37.9 ผู้ป่วยส่วนใหญ่ร้อยละ 88.4ได้รับการรักษาอาการปวด นอกจากปัญหาปวดร่างกายพบว่าผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองมีภาวะวิตกกังวลร่วมร้อยละ 22.3 ภาวะซึมเศร้าร้อยละ 19.1 และภาวะสมองเสื่อมในช่วงเนียบพลันร้อยละ 38.9 ซึ่งเพิ่มเป็นร้อยละ 44.9 ภายใน 6 เดือนหลังจากเกิดโรคหลอดเลือดสมอง คะแนนคุณภาพชีวิตของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองโดยรวมเฉลี่ยร้อยละ 65.8 โดยมีคะแนนคุณภาพชีวิตในด้านสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ร้อยละ 69.7 และด้านสุขภาพกายน้อยที่สุดร้อยละ 61.7 ของคะแนนเต็ม พบว่าปัจจัยด้านความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันมีผลต่อการเกิดภาวะซึมเศร้าของผู้ป่วยหลังจากเกิดโรคหลอดเลือดสมองในภาคเหนือ ขณะที่สถานภาพสมรส การมีโรคหัวใจร่วม ระดับความสามารถในการทำกิจกรรมประจำวันของผู้ป่วย เป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับคุณภาพชีวิต ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สรุปผลและข้อเสนอแนะ การวิจัยดังกล่าวบ่งชี้ว่าสุขภาวะของผู้ป่วยหลังเกิดโรคหลอดเลือดสมองมีอาการเจ็บป่วยอื่นร่วมได้บ่อยทั้งอาการปวด อาการวิตกกังวล อาการซึมเศร้า ภาวะสมองเสื่อม และโดยรวมมีคุณภาพชีวิตในระดับกลางๆ การให้ความสำคัญและรักษาอาการรวมทั้งด้านร่างกายและจิตใจเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้สุขภาวะของผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองดีขึ้น

คำสำคัญ โรคหลอดเลือดสมอง ภาวะปวด ภาวะซึมเศร้า สมองเสื่อม สุข คุณภาพชีวิตหลังจากเกิดโรคหลอดเลือดสมอง

ABSTRACT

Title : Health status of post acute stroke attack patients in Northern Thailand

Authors: Rattana Chanchaem(M.D.), Thanayod Moonla (M.D.), Reudeethawin Intachak (B.Nsg),
Sriwanna Wongcharoen (B.Nsg)

Objective: To identify the prevalence of post-stroke health conditions (post stroke pain, post stroke depression, and post stroke dementia) and quality of life including related factors in patients after acute stroke (cerebrovascular disease).

Material and Method: Descriptive study design, acute phase stroke patients were prospective evaluated with a battery of tests; including Pain Scale , Hospital Anxiety and Depression Scale-Thai version, MMSE-Thai 2002, Clinical Dementia Rating, Clock Drawing Test, and WHOQOL-BREF-THAI at government hospitals in the Northern Thailand during 1 October 2010 – 30 September 2012.

Results: 215 stroke patients were included the study with mean age 62.5 ± 12.3 years. Prevalence of post stroke pain was 44.2 %, average pain level was modest, arm and thigh were the most affected site of post stroke pain, and most of them were received pain management. Prevalence of post stroke anxiety and depression were 22.3% and 19.1% respectively. Prevalence of post stroke dementia a few month after stroke was 38.9% and increased to 44.9% in the first 6 months after stroke. Overall quality of life in patients with acute stroke was moderate level (mean score was 65.8%), physical domain was the highest affect factor while environmental domain was the least affected factor to quality of life (mean score were 61.7% and 69.7% respectively). The study results show that ability to perform activity of daily living was related to post stroke depression. Marital status, co-morbidity with cardiovascular disease and level of the activity of daily living were statistic significant affected factors ($p < 0.05$) to quality of life after stroke.

Conclusion: Post stroke pain, post stroke anxiety and depression, post stroke dementia were common conditions after stroke and quality of life was moderate level in post stroke patients. Awareness and screening for post stroke health conditions should be consider in clinical practice to improve the conditions after stroke.

Keywords : Stroke, Cerebrovascular disease, Post stroke pain, Post stroke depression, Post stroke dementia, Vascular dementia, Quality of life, and Thailand.